

ภาพลักษณะสังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยระหว่างพุทธศักราช 2534-2536

นางสาว อารีญา หุตินทะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2539

ISBN 974-633-613-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMAGES OF URBAN SOCIETY IN CONTEMPORARY
THAI SHORT STORIES , 1991-1993

Miss Areeya Hutinta

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts
Division of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-613-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยระหว่างพุทธศักราช
2534-2536
โดย   นางสาวอารีญา หุตินทะ
หน่วยวิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อำนวยัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรธรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.ก่องกาญจน์ ตะเวทีกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อารียา หุดินทะ : ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ระหว่าง พุทธศักราช 2534-2536 (IMAGES OF URBAN SOCIETY IN THAI CONTEMPORARY SHORT STORIES, 1991-1993) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร, 348 หน้า ISBN 974-633-613-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะประมวลภาพลักษณ์สังคมเมืองตามที่ปรากฏใน เรื่องสั้นไทย ระหว่าง พ.ศ. 2534-2536 และพิจารณาทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อสังคมเมืองในด้านกร เจรญุเติบโต ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนในเมือง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าภาพลักษณ์สังคมเมืองที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ระหว่าง พ.ศ. 2534-2536 เป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบทุกด้าน อันได้แก่ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน สภาวะจิตใจ และสภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเมือง สังคมเมืองเป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่ เพราะมีสภาพแวดล้อมที่แออัดไปด้วยตึกรามบ้านช่อง มีความแห้งแล้งและเสื่อมโทรม วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองเต็มไปด้วยการแก่งแย่งแข่งขัน ทำให้จิตใจคนเกิดความตึงเครียด ไร้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และในบางขณะก็ทำให้คนเกิดความรู้สึกแปลกแยกต่อสังคม นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองและชนบทยังมีลักษณะที่ไม่เท่าเทียม กล่าวคือ เมืองใช้ความเป็นศูนย์กลางดูดซับทรัพยากรจากชนบทเข้ามาพัฒนาเมืองอยู่ฝ่ายเดียว ความเป็นศูนย์กลางทำให้คนอพยพเข้า เมือง เป็นจำนวนมากในเมืองจึงเต็มไปด้วยปัญหาสังคมมากมาย โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมและปัญหา โสเภณี

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำเสนองภาพลักษณ์สังคมเมืองให้เป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบคือทัศนคติของผู้เขียน ผู้เขียนเรื่องสั้นมีทัศนคติที่ชื่นชมธรรมชาติและให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจ ผู้เขียนเห็นว่าชนบทคือสังคมในอุดมคติ รวมทั้งมีมุมมองเชิงสังคมนิยมที่ต่อต้านวิถีชีวิตในสังคมทุนนิยม สังคมเมืองมีลักษณะตรงกันข้ามกับสังคมในอุดมคติของผู้เขียนทุกประการ ผู้เขียนจึง เสนองภาพลักษณ์สังคมเมืองในเชิงลบทุกด้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
สาขาวิชา ..... หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C410181 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: URBAN SOCIETY / IMAGE OF URBAN SOCIETY / CONTEMPORARY SHORT STORY
AREEYA HUTINTA : IMAGES OF URBAN SOCIETY IN THAI CONTEMPORARY
SHORT STORIES, 1991-1993. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. TRISILPA
BOONKHACHORN, Ph.D. 348 pp. ISBN 974-633-613-4

This thesis is aimed to describe the images of urban society in Thai contemporary short stories during 1991-1993 A.D. and to analyze the authors' attitudes in the development of the city, the impact of such development and the people's way of life in the city.

The result of this study shows that, the images of urban society, which are composed of physical appearance, society and culture, including people's way of life and their mental state; all the aspects are negative. Urban society is unpleasant because of its polluted environment and barrenness. Competitive life in the city makes people nervous and self-centered and finally it contributes to a feeling of alienation. Besides, the relationship between urban society and rural society is on an unequal basis. Because of the superior position of urban society, it exploits the natural and human resources from every part of the country for its own benefit. Its center of development attracts people who seek the opportunity to improve their lives by migrating to the city. So, the city has many problems, especially crime, violence and prostitution.

The authors' negative attitudes result in their negative depiction of urban society. First, the authors favor Nature and emphasize spiritual values. Second, according to the authors, rural society is ideal. Third, the authors have a socialist point of view, which is against capitalist urban society as an absolute contrast to their ideal society.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ.....

สาขาวิชา.....หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*อรุณี ภูมิ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*อริศวรร งามนร*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเมตตาของอาจารย์ที่ได้ให้คำแนะนำอันมีประโยชน์แก่การวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กนกกาญจน์ ตะเวทีกุล ที่ได้ช่วยตรวจตราแก้ไข ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ ชัมสรา ชมะวรรณ และ ยุกติ มุกดาวิจิตร ที่ได้ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้คำแนะนำ คำวิพากษ์วิจารณ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยประทับใจในความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ของเพื่อนทั้งสอง

ขอขอบพระคุณพี่ชายทั้งสองผู้ให้กำลังใจ ประคับประคองและช่วยเหลืออย่างทุ่มเทตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกอบอุ่นและซาบซึ้งกับการดูแลด้วยความรักความเอาใจใส่ที่พี่ทั้งสองมีให้อย่างสม่ำเสมอ

ขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อบุญให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนของลูก กราบขอบพระคุณแม่ผู้เป็นดังพรหมที่ให้ชีวิตและเป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกเสมอมา ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาकारแขนงต่างๆ แก่ผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบคุณสำหรับกำลังใจ ความเชื่อมั่น และความอบอุ่นที่ได้รับจากมิตรทุกๆท่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ

บทที่

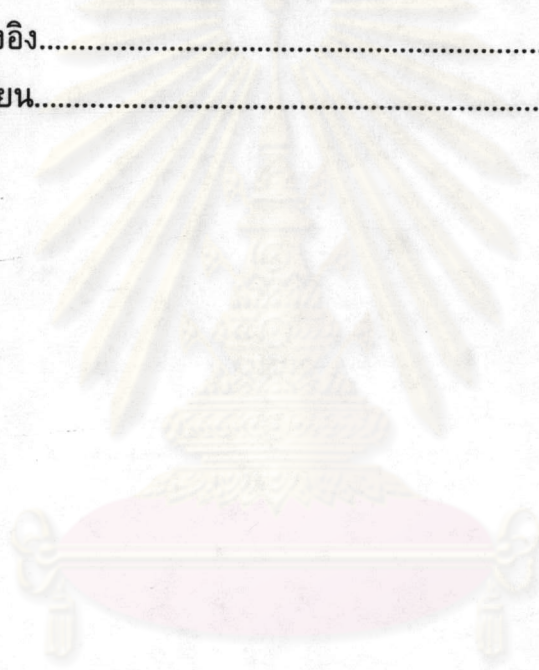
บทนำ.....	1
-ความเป็นมา.....	1
- วัตถุประสงค์และสมมุติฐานในการศึกษา.....	3
- ขอบเขตและคำจำกัดความ.....	5
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	14
1. ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นก่อนพ.ศ.2534.....	15
- เมืองในยุคแรกเริ่ม.....	15
- เมืองของหนุ่มสาวนักแสวงหา.....	19
- เมืองตามแนวทางของวรรณกรรมเพื่อชีวิต.....	23
- เมืองในยุคสังคมทุนนิยมสมัยใหม่.....	30
2. ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นช่วงพ.ศ.2534-2536 :เมืองคือโลกที่ขาดลมหายใจแห่งธรรมชาติ.....	34
- เมืองคือป่าคอนกรีต.....	34
- ผลกระทบของการขยายป่าคอนกรีต.....	42
- ป่าคอนกรีต : ป่าที่แออัดและเสื่อมโทรม.....	57
3. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของเมือง : ภาพลวงตาของความศิวิไลซ์.....	68
- เมืองคือความหวังทางเศรษฐกิจ.....	69
- แสงสีของเมืองคือภาพลวงตา.....	88
- การศึกษาในเมือง : โอกาสที่กลายเป็นกับดัก.....	108
4. วิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง : โลกของการไล่ล่าและคุณภาพของเงิน.....	135

- โลกทุนนิยม โลกของการไล่ล่า.....	136
1. พื้นที่ในการล่า.....	136
1.1 การล่าในพื้นที่ระดับย่อย.....	136
1.2 การล่าในพื้นที่ระดับสังคม.....	140
2. ผู้ล่าและเหยื่อ.....	147
2.1 ภาพผู้ล่าและเหยื่อจากการใช้คำเรียกเชิงเปรียบเทียบ..	147
2.2 ภาพผู้ล่าและเหยื่อจากเนื้อหา.....	149
2.2.1 ผู้ล่า.....	150
2.2.2 เหยื่อ.....	156
3. ภาพการล่าในสังคมทุนนิยม.....	160
- เงิน : กุญแจสำคัญของการเปลี่ยนแปลง.....	175
1. เงินทำให้คนเปลี่ยน.....	176
2. คนที่เงินเปลี่ยนไม่ได้.....	184
3. คนที่เจ็บปวดเพราะเงิน.....	190
5. สภาพจิตใจของคนในสังคม : ความป่วยไข้ทางจิตใจของคนใน สังคมเมือง.....	199
- เมืองของคนแปลกหน้าที่ไร้เมตตา.....	200
- โลกภายในที่แตกกระจาย.....	217
1. ความแปลกแยกในงานของเสี้ยวจันทร์.....	220
2. ชีวิตที่ไร้สาระในงานของสุทธิพงษ์.....	245
6. ปัญหาในสังคมเมือง : เมืองคือแดนคนบาป.....	263
- ปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณี	263
1. เมืองคือนครโสเภณี.....	263
2. รูปแบบการค้าประเวณีในสังคมเมือง.....	271
3. ความเจริญแบบเมือง : บั๊จจัยส่งเสริมให้หญิงสาวมาค้า ประเวณี.....	292
- ปัญหาอาชญากรรมในเมือง.....	305
1. เมืองคือดินแดนแห่งอาชญากรรมและความรุนแรง.....	306
2. อิทธิพลของสื่อที่ส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงในสังคม.....	315
บทสรุป บทสรุปภาพลักษณ์ยุคปัจจุบันและแนวทางสู่ออนาคต.....	324

- ภาพลักษณ์สังคมเมือง สังคมที่ไม่น่าอยู่.....	324
- เนื้อหาที่โดดเด่นด้วยวรรณศิลป์.....	328
- เมือง : สังคมที่ยังพอมีหวัง ?.....	334
1. ชนบทคือสังคมอุดมคติ.....	334
2. คุณธรรมชั้นนำสังคม.....	335
3. บุคคลตัวอย่างที่ยืนหยัดในสังคม.....	336
- โลกทัศน์นักเขียน : ความหวังในการเปลี่ยนแปลง.....	337
- การศึกษาภาพของเมืองในอนาคต.....	340
รายการอ้างอิง.....	341
ประวัติผู้เขียน.....	346

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย